

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р **Маргарита Димитрова Станкова**
Нов български университет, ПН 7.4 Обществено здраве
върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на
академичната длъжност доцент в професионално направление 7.5
Здравни грижи,
обявен от Нов български университет в ДВ бр. 100/01.12.2023 г.,
с кандидат
д-р Момчил Костов Баев

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Д-р Момчил Баев е роден през 1986 година. Той е Бакалавър по социални дейности от Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, магистър по обществено здраве и здравен мениджмънт от Медицински университет – София и доктор по медицина със специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ от Медицински университет – София, катедра „Социална медицина“. Д-р Баев е преминал много курсове в областта на здравеопазването - „Обучение на обучители за предоставяне на всеобхватни услуги по сексуално и репродуктивно здраве за юноши и млади хора в риск“; „Образование и превенция на ХИВ/СПИН“; „Оценка на Здравните Технологии (ОЗТ)“; както и в областта на управление на неправителствени организации - „Финансово управление на НПО“ и методологията на научно-изследователската работа.

Професионалната му кариера включва консултантска работа в здравни програми и проекти в областта на здравеопазването, програма за обучение и заетост на парамедици в Спешна помощ, консултантски услуги за подготовка на ръководства и указания и подготовка на национални програми за превенция и контрол на заболявания, работа за пациентска организация, програми за превенция на ХИВ и инфекциозни заболявания и сексуално здраве. Д-р Баев е основател и председател на Фондация Астра Форум, която има богат опит в инициативи за комуникация на науката сред обществеността в областта на здравеопазване, околната среда и културно и историческо наследство. Фондацията провежда обучения и семинари за лекари от различни специалности по проблемите на имунизациите и общуването с пациентите и прилага дългосрочна програма за психично здраве на медицинските специалисти чрез провеждане на групов психотерапия. В дейностите на Фондация Астра форум се включва застъпничеството пред изпълнителната и законодателна власт за подобряване на политиките за общественото здравеопазване и задържане на интереса на кадрите в системата за здравеопазване.

В представените материали по конкурс за заемане на академичната длъжност доцент в професионално направление 7.5 Здравни грижи може да се отбележи, че д-р Баев има дълъг стаж в приложни и изследователски проекти в областта на здравеопазването и специални интереси към комуникацията в здравеопазването – общуване между специалисти и пациенти, превенция на заболявания и поведение на пациента в сферата на здравеопазването, здраве и благополучие на медицинските специалисти.

По отношение на минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет за заемане на длъжността доцент в ПН 7.5 Здравни грижи, д-р Момчил Баев изпълнява напълно критериите – монография, публикации в областта, вкл. ръководства, участия в национални и международни проекти. През учебната 2023/2024 д-р Баев се включва успешно и в обучението на студенти по Управление на здравеопазването, Психология и Социална работа.

Неговата кандидатура е в пълно съответствие с приоритетите на Департамент „Здравеопазване и социална работа“ и бъдещото развитие на програми в областта на здравеопазването.

II. Изследователска дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Д-р Баев е автор на монографичен труд, озаглавен „Качество на живот и психично здраве на медицинските специалисти в България“. Монографията включва анализ на работната среда на медицинските специалисти, описание на уникалните предизвикателства и стресори в медицинската професия, анализ на изискванията на медицинската работа, дългите работни часове и стресовите ситуации, специфичният за медицинската професия стрес и професионално прегаряне, описание на методи за изследване на нива на стрес, изпитван от медицинските работници, фактори за професионално изчерпване в здравния сектор, влиянието на хроничния работен стрес върху психичното здраве и благополучието, качество на живот и психично здраве на медицинските специалисти в България, умора рискови фактори за умора от състрадание, стратегии за изграждане на емоционална устойчивост и предотвратяване на умората от състрадание, мерки за позитивна промяна, самогрижата и нейната роля за запазване на психичното здраве, системи за подкрепа и ресурси. Представен е модел за подкрепа на здравните специалисти за справяне със стреса

и психологическите проблеми на работното място и резултати от собствено изследване за качеството на живот и психичното здраве и изследване на индивидуалното представяне на работното място. Специално внимание е обърнато на интервенции за подобряване на психичното здраве на медицинските специалисти и изследване на качеството им на живот и работа в България. Монографията включва и предложения за внедряване на политики и практики за намаляване на прегарянето и насърчаване на психичното благополучие и иновативни стратегии за подобряване на психическото здраве в медицинската сфера.

Освен представянето на данни от собствено изследване и предложения модел за подкрепа на медицинските специалисти и подобряване на тяхното психично благополучие, за монографията могат да се изтъкнат следните положителни приноси:

- **Разглеждане на една по-различни перспектива и поставяне на фокуса върху медицинския специалист, а не върху болния, което всъщност би трябвало да бъде приоритет на всяка здравна система, тъй като доброто качество на живот на медицинския специалист би осигурило добра диагностика и лечение на болния, както и добра характеристика на присъствието на здравния работник и правилна комуникация и фокус върху пациента и неговия проблем.**
- **Поглед върху емпатията и състраданието и разглеждането им като възможни източници на стрес и тревожност при медицинските специалисти.**
- **Изключително човешкото отношение на автора към темата и истинското припознаване на себе си не само като наблюдател на процеса, но и като специалист, който проявява истинска грижа към носителите на проблема, който изследва.**

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации.

Д-р Момчил Баев участва в настоящия конкурс с изследователска дейност, базирана на неговия професионален и експертен опит с 28 научни публикации в следните области:

- **Сексуално здраве и ХИВ** - Представени са следните публикации:

Baev, M; Naseva, E.; Dimov; Patterson, E. #endHIVbg: An innovative, targeted national campaign to engage hard-to-reach at-risk MSM and transgender people with a confidential rapid oral home HIV test, in partnership with Grindr, JOURNAL OF THE INTERNATIONAL AIDS SOCIETY, Volume 22, Page 65-65, JUL 2019, eISSN 1758-2652,

Баев, М., Ваксинация срещу Sars-Cov-2 и риск от COVID-19 при хора, живеещи с ХИВ, сп. Детски и инфекциозни болести, том 1, година XIII, 2021, ISSN: 1313-762X.

Своята експертна и изследователска дейност в тази област д-р Баев започва през 2010 година и тя е непрекъсната и до сега. Заедно с практическа работа по консултиране и други услуги, базирани в общността, д-р Баев изследва биоповеденчески модели и тенденции сред групите в риск от ХИВ инфекция. През 2018 г. той създава и пилотира първата в България програма за домашно тестване за ХИВ, което до този момент е непознато в страната. Тази приложна и изследователска дейност води до основание за изготвяне на становище-препоръка към Консултативния съвет по ХИВ към министъра на здравеопазването за регулиране на тестването за ХИВ в домашни условия. Това довежда и до регистрация в Изпълнителна агенция по лекарствата на първото в България медицинско изделие за самотестиране за ХИВ у дома, без участието на медицински специалист.

Тази дейност продължава и в периода на пандемията от COVID-19 и като член на Международното дружество по СПИН, д-р Баев провежда научен обзор за ваксинацията на лица с ХИВ срещу Sars CoV-2 и риска от заболяване с коронавируса сред тази популация. През целия период на пандемията д-р Баев ръководи и прилага програмата за самотестиране за ХИВ. В условията на пандемия и при липса на скринингова диагностика, тази програма успява поне частично да предостави възможност на хиляди хора във всички 28 области на страната да узнаят своя ХИВ статус.

- **Бежанци и мигранти** - Представени са следните публикации:

Velkova, AS; Baev, MK. Self-reported health and utilisation of health services by asylum seekers in Bulgaria, EUROPEAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH, Volume28,Page 406-406, Published NOV 2018, Web of Science, ISSN 1101-1262, eISSN 1464-360X, Web of Science

Баев М., Предоставяне на здравни услуги и здравен статус на лица, търсещи международна закрила в България. Годишник на НВУ „Васил Левски“, 2019, част II, с. 213-219, ISSN: 1312-6148

Баев М., Общ преглед и здравни аспекти на мигрантската криза в Европа след Арабската пролет, Здравна политика и мениджмънт, 2020, том 20 (№1). ISSN: 1313-4981.

Д-р Баев работи в областта на здравето и здравеопазването на мигриращи популации като бежанци, търсещи международна закрила от 2011 г. Неговата дисертация третира подготовката на обществените системи, вкл. здравната, за прием на бежанци. Тя е

озаглавена „Рискове пред здравната система на Република България в условията на бежанска криза в Европа“. В своите изследвания д-р Баев открива и документира редица недостатъци в организацията на здравното обслужване на търсеците закрила. Емпиричните данни, които събира обхващат няколко типа групи/популации – (1) лица търсещи (или получили) международна закрила, (2) специалисти и хуманитарни работници, заети с тази популация, (3) лекари и професионалисти по здравни грижи и (4) стажант-лекари в последна година на обучение. Мултидисциплинарният поглед върху проблематиката дава възможност да се оцени обективно проблемите и да предложи модели за подобрене.

По този начин, чрез дисертационния труд за придобиване на ОНС „доктор“ на д-р Баев се изпълняват следните цели:

- Провеждане на комплексно теренно социално-медицинско изследване на здравното състояние на лицата, търсещи международна закрила в Р България и на организацията на здравната помощ за тях в условията на бежанска криза, на базата на микс-методология, съчетаваща количествени и качествени методи.
- Проучване на българската и европейската законодателни рамки за предоставяне на здравна помощ на лицата, търсещи международна закрила, като са установени недостатъци на националната нормативната уредба и са отправени препоръки за тяхното адресиране.
- Установяване на нагласите на лекари, професионалисти по здравни грижи и студенти по медицина за работа с мигранти, както и техните оценки за рисковете пред системата на здравеопазване в условията на бежанска криза.
- Предлагане на „Концептуален модел за подготовка и реакция на системата на здравеопазване в условията на бежанска криза.
- Предложение за промяна в модела на привличане на кадри за здравното обслужване на центровете за настаняване.

- **Имунизации и COVID-19** - Представени са следните публикации:

Момчил Баев, Георги Стоилчев, Димитър Фердинандов, Емилия Насева, Симеон Петров, Марио Петров, Георги Баев. Влияние на противоепидемичните мерки в България върху заболяемостта и смъртността от COVID-19. Българско списание за обществено здраве, том 13, кн. 4, 2021 г. ISSN: 1313-860X

Baev M, Naseva, Em., Stoilchev G. ATTITUDES TOWARDS VACCINES AGAINST COVID-19 IN BULGARIA, General Medicine, Volume 23, Issue 4, Pages 10 - 18, 2021, ISSN:1311-1817

Баев, М., Ваксинация срещу Sars-Cov-2 и риск от COVID-19 при хора, живеещи с ХИВ, сп. Детски и инфекциозни болести, том 1, година XIII, 2021, ISSN: 1313-762X.

Изследователските интереси на Момчил Баев в сферата на инфекциозните болести и тяхното влияние върху здравната система, общественото здраве и индивидите водят до създаването на онлайн група „Наука в кризата“ с цел „превеждане“ на научна информация на разбираем за масовите граждани език. Това прави науката по-достъпна и увеличава нейните практически измерения в ежедневието на гражданите.

Сред научните приноси в изследователската работа на кандидата се откроява емпиричното доказване на връзката между протиепидемични мерки от една страна и заболяемост и смъртност от COVID-19 от друга, на базата на мащабно изследване върху всички актове на законодателната и изпълнителната власт, и националната статистика за заболели и починали от коронавируса.

Екипът на д-р Баев провежда първото изследване на нагласите към ваксините сред българите, което стартира непосредствено при появата на ваксините срещу COVID-19 в България. В периода 8-26 януари 2021 г. Екипът на д-р Баев анкетира 2182 лица чрез онлайн въпросник. Респондентите са набрани чрез отворена покана в публикации в социалните мрежи Facebook и Instagram, както и чрез таргетирана реклама в тях. Рекламните съобщения в мрежата са насочени към лица на възраст между 16 и 70 години от цялата територия на България, без оглед на пола им или друга специфична принадлежност. Респонденти са набрани от всички 28 области на страната, включително областни градове, общински центрове и села.

По време на епидемията екипът на д-р Баев с подкрепата на СЗО и УНИЦЕФ разработват Национална комуникационна стратегия за ваксинация срещу COVID-19 с методология. Стратегията е предоставен на Министерство на здравеопазването и Министерски съвет, и става основа за комуникационни дейности от страна на министерството.

Д-р Момчил Баев и екип разработват първия в България Наръчник за медицински специалисти за междуличностно общуване за имунизация, който служи за обучение и развитие капацитета на кадри в системата за по-ефективно общуване с пациентите и прилагане на методи като „мотивационно интервюиране“. Книгата е подходяща за всички медицински специалисти, които се занимават с рутинни и други имунизации и съдържа богат набор от практически упражнения и примери от практиката. Д-р Баев и неговия екип създават дългосрочна инициатива, наречена „Училище за ваксини“, която се състои от ежемесечни уебинари за попълване знанията на медицинските специалисти в страната по теми, свързани с ваксинопрофилактиката, актуални препоръки на специалисти, нормативна уредба, показания и противопоказания, новости в научноизследователската работа.

- **Ромска общност** - Представени са следните публикации:

Velcheva, H; Baev, M .Research on the eating habits of pregnant Romani women and mothers of newborns in Bulgaria in 2015, EUROPEAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH, Volume 26, Page 338-338, ISSN 1101-1262, eISSN 1464-360X

Baev, M, Manov, R. Access to healthcare of Roma women in Bulgaria and Roma paramedics in the Emergency care units. EUROPEAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH, Volume 28,Page 475-475, NOV 2018, ISSN 1101-1262, eISSN 1464-360X

Д-р Момчил Баев започва работа по проблемите на ромската общност през 2010 г. и тази негова работа продължава до 2020 г. Занимават го проблемите в достъпа до здравеопазване в ромска общност, качеството и продължителността на живот, здравната култура и навици, и капацитета за промяна в общността. В своите теренни изследвания през годините посещава всички най-големи ромски квартали в страната – София, Сливен, Стара Загора и др.

Сред другите научни приноси в сферата се откроява проучването за достъпа до здравеопазване, вкл. спешна помощ в ромска общност, което е проведено на терен „от врата на врата“. Изследването документира недостатъците на здравната система и невъзможността за обхващане чрез здравно осигуряване на една голяма част от българското общество – ромската общност.

Сред приложните приноси се открояват две големи програми с устойчиви резултати – (1) подготовка на студенти от ромски произход в медицинските университети и (2) подготовка и обучение на парамедици от ромски произход за нуждите на спешната помощ в София.

3. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

В настоящия конкурс д-р Момчил Баев участва със списък от следните международни проекти:

- To touch the untouchable: Combating traditional and new anti-Roma stereotypes, 2010-2012
- 2. Co-designing Citizen Social Science for Collective Action (Co-ACT):
- Better visibility of trans and non-binary people in research work and on the labor market

Кандидатът е ръководил 7 национални проекта със следните заглавия:

1. Community Monitoring on Health care Services: Documentation and Standardization, 2012-2015, Open Society Foundation.

2. Намаляване на уязвимостта към ХИВ на младите хора в най-голям риск (15-24 г.) чрез увеличаване обхвата на услугите и програмите, насочени към младежи, Национална

програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ, Министерство на здравеопазването.

3. Разширяване на обхвата на ефикасни грижи за превенция и контрол на туберкулозата в ромска общност, 2011-2012, Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата, Министерство на здравеопазването.

4. Подобряване работата на ЦСМП - София с пациенти от ромски общности, 2015-2016 г, Open Society Foundation

5. Моделът на парамедици от ромски произход - разширяване и утвърждаване, 2017-2019 г, Open Society Foundation

6. Парамедици - нов хоризонт за работната сила в здравеопазването в България, 2019-2020 г, Open Society Foundation.

7. Resilience & Recovery in times of crises – support for healthcare personnel and vaccination coverage in Bulgaria, UNICEF, 2022-2023

III. Учебна и преподавателска дейност

През учебната 2023/2024 година д-р Момчил Баев се включи активно в разработването на курсове за студенти в МП „Управление на здравеопазването“, МП „Клинична социална работа“ и студенти в БП „Психология“.

IV. Административна и обществена дейност

Освен, че е основател и ръководител на Неправителствена организация в областта на здравеопазването и изпълнител на 9 приложни и научни проекти в същата област, д-р Момчил Баев представя в конкурса и впечатляващ списък с членство в професионални организации и експертни трупни:

09/2022 – Член на Българско научно дружество по епидемиология на инфекциозните и неинфекциозни болести.

11/2021 – Член на Академичен съвет по миграция, ВКБООН.

01/2021 – Член на Консултативен съвет по ХИВ и сексуално предавани инфекции към министъра на здравеопазването

10/2022 – 05/2023 - Член на работна група за изготвяне на национална препоръка за въвеждане на предекспозиционна профилактика за ХИВ, за актуализиране на Наредба 34 на МЗ и изменение на Методическо ръководство за лечение на възрастни лица с ХИВ инфекция.

10/2020 – 02/2021 – Член на работна група за изготвяне на национална Програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ в Р България 2021-2025 г.

11/2018 – до сега – Член на Международно Дружество по СПИН (International AIDS Society)

05/ 2017 – до сега – Член на Българско дружество по обществено здраве.

01/2017– 05/ 2017 – Член на Task Force Group – работна група по пациентска безопасност в Европейски Пациентски Форум, Брюксел, Белгия.

07/ 2015 – 03/ 2017 – Член на Междуведомствена работна група по изготвяне на Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално-предавани инфекции на Р България 2016 – 2020;

10/ 2015 – 04/2017 – Член на постоянната Работна група по овластяване на пациентите в Европейски пациентски Форум, Брюксел, Белгия.

06/ 2012 – до сега - Член на COPASAH – Community of Practitioners on Accountability and Social Action in Health.

07/ 2012 – до сега - Член на Европейската коалиция по туберкулоза (European TB Coalition).

11/ 2011 – до сега – Член на Секция „Здравеопазване на мигранти и етнически малцинства” на Европейската асоциация по обществено здраве.

06/ 2010 – до сега – член на Глобална младежка коалиция по СПИН (Global Youth Coalition on AIDS).

V. Лични впечатления от кандидата

Личните ми впечатления от д-р Момчил Баев са изцяло положителни. Той е изключително съвестен, последователен и трудолюбив. Д-р Баев е ценен партньор, който се грижи за екипа с който работи и се вслушва в позицията на всички страни в работата си. Той се учи изключително бързо, реагира адекватно в ситуации на стрес и се възползва добре от опита на другите. Д-р Баев е чувствителен, емпатичен, ориентиран към благополучието на хората с които работи. Д-р Момчил Баев има изключителен потенциал за много високи постижения в науката и практиката в здравеопазването. Смятам, че той би бил незаменим член на екипа на Департамент „Здравеопазване и социална работа“ в НБУ и би допринесъл много за научното, учебното и административно развитие на департамента.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Като препоръка към кандидата бих отбелязала възможността да развие повече публикационна активност и да ориентира усилията си към събиране на изследователски материал при работата си в приложни проекти.

Заклучение

Моята оценка на академичната дейност на д-р Момчил Костов Баев е положителна. Категорично препоръчвам на Академичния съвет на НБУ да избере д-р Момчил Костов Баев за доцент в ПН 7.5. Здравни грижи.

Дата 29.03.2024
